

HAAPSALU LINNAVALITSUS

12.12.2013

Haapsalus

Kolikogu kultuurikomisjoni

MARELIKIRI

Hillar Tatar
Sünd. 22.11.1936
elusk. Pargi 40
tel. 4733795

Käesolevaga pööratud teie poole, austatud komisjon selleks, et saada selgust ja vastuseid Haapsalu linna kultuurieluga seonduvate probleemidele.

Läänemaaga olen seotud alates 1983.-ndast aastast. Haapsalu Gümnaasiumis töötades andsin tunde 1985. aastal (dir. V. Padama) ja pärast pausi 1991. a. (dir. T. Aedmaa) sügis kuni pensionile... Kokku 14 aastat HG-s. Selle aja jooksul õpetajana (lepingu alusel) töötades andsin tunde kunstiteaduses, kunstiajaloo ja joonestamises. Lisaks töötasin kunstnikuna, sest oman ka vastava erihariduse. Lõpetasin 1972. a. ERKI (praegu EKA) maalikunstnik-pedagoogidiplomiga.

Esimiseks teoseks sai "Läänemaa ja HG" Selle seinajanna mõõtmed on 680 cm x 320 cm. Tegin seda seinamaali üksinda, 4 kuud järjest mõõda. Siia kuulusid magamata ööd, saun, hommikul riskasid kraanil all vett silmadele ja jätkasin tundide andmist. See oli 11. aprillil 1992 kui toimus pidulik avamine. Tallinnast oli kohal tuntud kunstiteadlane Heie Treier. Täpsemalt - vt. "Kultuur ja Elu" nr. 7 1992. a.

Järgmine teos oli kooli II korruse koridori sein.
Sinna sai presko tehnikas (mootmed-564cm x 162)
märg-märjale mulla värvidega maalitud
"Egiptiana". Abiks olid keskkooli kunstiringi õpila-
"sed. Töö kestis 14 tunni järjet. See oli pingeline, õo
läbi tehtud klassikalist tehnikat järgides. Tallin-
nast KL liikmed käisid vaatamas ekstra. Hinnang
oli igati positiivne.

Järgnesid kooli söökla otsaseinale mosaik-
tehnikas teostatud (1996.a.) "Marmahil"-koos
kunstiringi õpilastega. Selle maali jaoks kulus
~ 10.000 tk keldatud kivikest.

Aastal 2008 valmis seinapannoo "HG-90". Ka
see sai koos kunstiringi õpilastega teostatud.
Asub keldrikorrusel rüetehvra kõval enne sööklat.

Munna klassis on minu meel "Arvo Pärt"
Keelte kabinetis maal "Kabadus" Opetajad-
jubilairid said endast portreed. See töö ei
ei kuulunud õpetaja ameti juurde. Tegin seda
vabast tahtest - kooliperel, linnale. 1912.a.
suvel olid Tallinnat külastanud arhitektid Parii-
sist spetsreisil Haapsalusse, et näha kunst
seinapannood... Saafjaks EKA õppejõud prof.
Veljo Kaasik. Mind kutsuti selgitusi andma,
sek teeb au. Vaev ei olnud asjata. Noor inimene
näeb-õpib-lobb väärtuslühnangu.

Näid faiesid, mis elustavad Pruumile seinu
on parasjagu nii asutuste kui koolude näol.
Loetelu lähemal pikaks.

1997.aastast elan Haapsalus Pargi tn. 40. Sain
sobiva töökoha-ateljee. Ristvalgusega suhteliselt
anar ateljee teisel korrusel võimaldas loomingu
intensiivselt teha. Mahajäetud aedaga inspi-
reeris aia skulptuure valmistama. Teen seda
tänapäevani. Keid sõnumitega skulptuure on
arvult üle 60. faiese. Ometi rööm loomingu

ei ole ühene, sest hakkasid ilmema takistused.
See on kestnud juba pikemat aega. Aga eriti hea
on läinud viimasel ajal. Lõhkuda skulp-
tuure on vandalism. Olen poliitseti teatanud.
Olen fotole ja kuupäevadena märgista-
nud neid fakte. Miks on selline asi võima-
lik Haapsalus? Vandalism Haapsalu moodi?
Hävitada 15 aastat kasvatatud kluppu peos as-
ainult sellepärast, et ta oli ilus...? Mureda skulp-
tuuril käsi sellepärast, et aed on terrakunaste
moodi kui tavalised aiad? Kui ei meeldi-
toesti-ära maata. Ma ei ole 500. ne euvone rahataht-
ma? Kättemaks on teestlaslik magustoit.
Küsin - mille eest? Olen töötanud New-Yorkis
kuulsa kunstniku K. M. Kostabi juures. (1991. a.)
Olen näinud palju maailmakuulsaid šedöö-
reid originaalidena. Mul oli võimalus jääda
USA-sse elama. Tööd oli palju. Elukoht olemas.
Enneti tulin tagasi Eestisse. Ja veel Haapsalus
se. Vaikne, turvaline (?), armas linnake...
Haapsalus olen aktiivselt kultuurielus
osalenud. Mulle on 24 personaalnäitust ol-
nud. Olen kirjutanud artikleid ajalehes,
(peamiselt LE). Selle aasta jaanuaris ilmus
minu kirjatööna raamat-kataloog Süda
silmis. (Kunstnik Helju Zaurami elu ja looming)
Aeda ja ateljeeid on külastanud Vikerraadi-
olastead, Kunstiklubi, HCB-grupp õpilasi, jne.
Kolleegid-õpetajad on taise omandanud. See
on minu panus Haapsalu kultuurile. Aga
tänutäheks (!) lähen hommikul aeda rääkima
-mis, undot siis täna näeb? Ja seda isegi siis,
kui värav on ööseks lukustatud (jalgata lukk).
Iga käib kontroll' aias. Intensiivselt...

Ma olen 77a. vana mees. Ära kolida Haapsalt on raske. Vaimuselt olen ikka veel normaalne. Kuigi, jah, tervisega on probleeme. Kunstiajaloo kohta on teada, et kuulub Veneetsia maalikunstnik Tiziano Vecelli (Tizian) elas ja töötas intensiivselt 99-nda eluaastani. Tegijama koloriitsemad faiesed kõrges eas. On kolorist nr. 1 ajaaloo. Kukkus trepil ja see sai saatuslikuks.

Kunagi kirjutasin ajalehes teemal - Kes kaitseb õpetajat. Nüüd pöördun teie poole küsimusega - Kes kaitseb Haapsalus staatsionaarset elavat töötajat Kunstnikku?!

Vandalism jätkub, sest autor teab-talle ei tehta midagi. Karistamatuse tunne on aluseks jätkata. (V.K. - He noiuks, He Bop)

F.S. - Aga kas see ei hävita ka kunstniku bioloogilidelt? Psühhopaat on iseloomuomadus. See ei ole haigus. Seda kindlatab ka minu arstist abikaasa dr. Tiin Tatar. Meil on dra. stilisi näited. Ka gummar Meyer kuulub nende näidete hulka. Ma vipe oma kooli venna teguviisi õigeks. Aga siiski... Afektiivsus ei fikseeri üldjuhul targa järge.

Kunst on veel ainuke koht, kuhu põgeneda. Seal on veidi vabadust end teostada. Kas ikka on? Kunst puhastab hinge argielu tolmust. Aga hing on haige.

Aurelius on õelnud: "Parim kättemaks on mitte muutuda tema (nende) sarnaseks." Aga kui kaua? Täna oli ähelt kuult tärk ära löödud ja nähtavale kohale pannud. Tõutis missugune, hakkab harjuma kõigea. Eks näeb, kui kaua mu süda vastu peab.

Mul ei ole palju elada jäänud. Metsakalmetu on nii füüsiliselt kui vaimuselt lähedal, ja plats olemas. Elitöö hindamist ma ei vääri (mud). Olgu. Mlekohut on tehtud enne, tehakse nüüd ja lähitulevikus.

Arbeiten und nicht verzweifeln - ütleb tarbe kunstnikust
õde kangel Lõuna-Saksamaal, ta ei su halbe-aimult hea
on olemas. Jah, inimkond ei ole eriti intelligentne, sest
inimesed kipuvad aimult süs, kui on juba vastu pead
saanud. Ja sedagi vaid osaliselt. Ma teen ikka
edasi kui ilm vähegi lubab. Isegi psühhopraati arves-
tamata. Ma tean, et suren pintsel hamma-
te vahel ja sõrmed skulptuurisegused. See on
minu tõeline kutsumus. Elute ülesanne.
NB! Kirstu ma ei võta kaasa mitte ühtegi maali
ega taieist. Koik jääb järgneva tele põlvetele.
Kõos aia skulptuuridega. Treppigaleriiga, ateljee
lae taieistega jne.

Kui oleks minu teha, siis Heapsaku
linna poolt püüaksin säilitada igat
skulptuuri kui SÕNLIMIT tänasest elu-
olust. Minus mitte - muuseumi fostaal.
See staatus käitsekis rohkem kui silt
väraval oleks. Ka psühhopraat ei, jalutaks?
salakavalalt nagu praegu. Oletan.

Aga KULTUURI nimel tasub
veel LOOMINGLIGA tegeleda.

Täna.

Hiller Tatar